

aanzien zelfs bij koningen. En hij heeft niet nagelaten daarmee God en menschen te dienen.

Maar hij dit alles herinnerde hem elke dag eraan, dat hij vreemdeling was. Iemand, die in zijn omgeving eigenlijk niet thuis was. Die dezelfde taal niet sprak, dezelfde gewoonten niet had, niet onder eigen volk woonde. Alles was hem vreemd. Hij was als een gast, die voor korter of langer tijd ergens verblijft, en die daarnaar zijn plaats moet bepalen.

En dat is nu de positie, waarin ook wij verkeerden. God heeft ons vreemdeling gemaakt en nu blijven wij het tot op den dag, dat wij het ware vaderland gevonden hebben.

Als we dat niet gelooven, hebben wij geen verklaring van de dingen, die ons zijn overkomen. Dan hebben we geen troost in beproeving. Geen winst uit verlies.

God heeft ons vreemdeling gemaakt en Hij doet ons ons vreemdelingschap wel heel gevoelig verstaan.

En het is, opdat wij uit het geloof zouden leven. Het goud des geloofs moet glanzen, ook al zoude de glans van dit aardse leven nog zoo verdonkerd zijn.

Als ge dan vraagt: wat is het ware geloof, luidt hier het antwoord: dat wij — er kome wat er kome — vasthouden aan Gods belofte. En vasthouden aan Gods belofte is loslaten alles, waarvan God tot ons zegt: laat los! En loslaten van wat hier beneden is, wordt dan te meer een vastgrijpen van wat daarboven is.

Zoo heeft Abraham zijn vreemdelingschap beleeden.

Hij moest zijn stad en land en huis verlaten. En wanneer hij nu geen geloof gehad had, zou hij gezegd hebben: ik houd het nooit uit. Of in ongeloof had hij zich vermengd met de heidenen.

Hij doet echter het een noch het ander. Want Abraham geloofde.

En als zijn geloof hier niet overgaat in aanschouwen, zoo twijfelt hij niet. Wanneer het hier niet gevonden wordt, dan daarboven. Zoo zocht hij een ander vaderland.

Hadden wij dit niet al te veel vergeten?

Wij waren in dit leven wel gasten, maar in den vreemde kregen wij het maar al te goed. Wij geleken op logés, die zoo lang en zoo rijk in den vreemde werden onthaald, dat wij het eigen huis haast gingen vergeten.

En nu heeft God gesproken. Bij de spraak, die van Zijn Woord uitgaat, heeft Hij gevoegd de taal der teekenen in den gruwel der verwoesting.

Hebben wij nu Zijn dubbele prediking verstaan?

Er zijn er, die in eenen al hun aardse schat zagen vergaan. En velen hebben in den nood beleeden, dat als zij maar het naakte leven konden redden, zij Gods goedheid zouden danken.

Zien wij ook nu nog de betrekkelijkheid van de dingen hier beneden? En blijven wij, nu God ons verademing gaf, bij de erkenning, dat ons levensgeluk niet ligt in wat de aarde geeft?

Dan zal er vrucht zijn van de zware beproeving. Dan zullen wij ons niet zoo aan dit leven hechten, dat het den dienst van God in den weg staat. Bij alles wat God ons te genieten geeft, willen wij dan niet het onderste uit de kan hebben. En met ons geld en goed in de hand zullen wij meer dan ooit vragen: hoe kan ik het koninkrijk Gods er door doen komen? Hoe kan ik den naaste er mee helpen?

Want dat is ons vreemdelingschap. Niet dat wij het goed der aarde verachten, maar leeren God en menschen er mee te dienen.

Ja, ook al doet God ons dan wel veel missen, wij zien niet ontroostbaar terug naar wat verloren ging. Wij zien op Jezus Christus, die wel zoo heel volledig gast en vreemdeling op de aarde geweest is, dat Hij niet had om het hoofd neer te leggen.

Maar zoo, ziende op Christus, wordt ons aardse vreemdelingschap eerst recht vol beloften. Wij kennen Hem immers als dengene, in Wien onze vreemdelingschap is ten einde gebracht. Hij is thuis in de stad Gods, opdat wij in het huis en de stad Gods een plaats zouden hebben.

En nu staan wij zoo anders tegenover het zoeken van macht, waar de wereld vol van is. Christus heeft in de stad Gods koninklijke macht. Wij zullen dus Zijn kroon dragen. Nu weten wij, dat alle hoogheid en macht der wereld niet halen kan bij wat ons in uitzicht is gesteld.

En als wij nu daaruit maar leven, is het uit met het ijdel jagen naar eer, dat in onze kringen maar al te duidelijk zichtbaar was. Dan vragen wij in het kerkelijk leven ook niet zonder meer naar den luister van het groot getal. Dat komt straks wel. En wat wij geven mogen, wij houden het niet achter, want in de stad Gods vinden wij het weer. En welke banden ook gebroken zijn, daar blijft een eeuwige band met Jezus Christus, Zijn engelen, met profeten en martelaren.

Ook de banden, die onder ons verbroken werden, zijn niet geheel en voor goed vaneen. Want al ons heil hangt aan dien glorieuzen dag van Jezus Christus, dat Hij al de Zijnen verzamelen zal in die stad, die nu nog niet is afgebouwd, maar die in de volkomenheid van haar schoonheid eenmaal volkomenheid van zaligheid zal schenken aan ieder, die den moed en de vreugde kende als gast en vreemdeling hier op aarde te verkeerden.

Goes.

v. d. V.

KERKELIJK LEVEN

„MIJN SCHILDT ENDE BETROUWEN...“

(Dit artikel kwam ter drukkerij toen het vorig nummer reeds werd afgedrukt. — Uitg.)

Toen op Donderdagavond 9 Mei 1940 ondergeteekende met den laatsten trein uit Zwolle in Kampen van een spreekbeurt terugkeerde en aan het station de opgemaakte drukproef van ons Pinksternummer in ontvangst nam, teneinde den volgende morgen de laatste correctie telefonisch door te geven, kon hij niet vermoeden, dat die trein meteen voorloopig de laatste zou geweest zijn, en dat, eer hij den volgende morgen de telefoonverbinding afgebroken zou vinden, de brug over den IJssel opgeblazen zou zijn. En nu hij heden — Dinsdag 28 Mei 1940 — voor de eerste maal weer een brief uit Goes ontvangen heeft, en tracht, weer een „Reformatie“-nummer te helpen samenstellen, nu lijkt er zoo heel veel te liggen tusschen toen en nu. Toch zijn het slechts enkele weken.

Wat in dien tusschentijd over ons land en volk gekomen is, weet God alleen. Niemand kan het overzien, niemand ook profeteeren, wat uit den chaos te voorschijn komen zal, zoodra Europa tot de eerstvolgende stabilisatiepoging zal zijn gekomen, en er weer handteekeningen op verdragen zullen zijn gezet. Zoo ik niet had geloofd...

Maar wij hebben geloofd, en we hebben gezien, dat Gods Woord de waarheid is.

Dat Woord heeft ons gezegd, dat er geen waarachtige gemeenschap is dan uit God en in de binding aan Zijn Woord. Kwam het niet uit? In de hachelijkste uren is ons volk als volk niet een hechte eenheid gebleken, en toen de damp was opgetrokken bleek het aan den dag treden van het groote onderscheid tusschen volks-saamhorigheid en volksgemeenschap velen zwaar te drukken.

Dat Woord heeft ons gezegd, dat de ééne zonde de andere baart, en dat óók dienovereenkomstig, als het ééne wee is weggegaan, het tweede haast komt. Hebben we 't niet gezien? De geschiedenis van onzen veelbewogen tijd kan nog niet geschreven worden, maar er zal wel niemand zijn, die in dezen oorlog niet onder meer de gevolgen ziet van fouten, in het verleden begaan. Dat macht geen recht is, en tenzij ze dáaraan dienstbaar zich stelt, de wereld in het ongeluk stort, hebben wij herhaaldelijk uit de Schrift elkaar voorgelouden. Elke nieuwe dag van kriegsrumoer geeft er een schrikkelijk amen op.

Dat Woord heeft ons gezegd, dat Gods genade ons genoeg is, genoeg ook als het vleesch gewond is, genoeg om in het geloof Zijn naam te belijden en de ambtelijke trouw aan Hem te bewijzen. En is het niet gebleken? Het zijn er velen, die hun geloof hebben beleeden, toen het „slechts ééne schrede tusschen u en den dood“ in hun dagorder stond vermeld.

Aan dat Woord zullen we ons dan ook hebben vast te klemmen; wat anders zouden we trouwens over hebben gehouden?

Wie in deze dagen naar dat Woord luistert, zal voor menige rampzalige vergissing worden bewaard.

En dan niet in de laatste plaats voor de fout van het overhaaste oordeel.

Hoeveel kwaad heeft dat niet gebrouwen in de korte periode, die ons zoozeer verbijstert heeft? Met name denken we hier aan de gemakkelijheid, waarmee sommigen het verlaten van den nederlandschen bodem door H. M. de Koningin en haar ministers hebben beoordeeld. Wie kent de feiten? Wie weet, wat de wil tot handhaving der nederlandsche souvereiniteit voor consequenties vroeg? Wie, Inhoeverre de wilabschlikking van den één door die van den ander of van de Koningin zelve was gebonden? Laat ons niet oordeelen vóór den tijd, en bedenken, dat we zoo ongeveer niets weten van den achtergrond, noch van den samenhang der in zoo verbijsterend tempo over ons gekomen katastrofes. Indien reeds in normale tijden de gewone burger, ongeacht het regerings-systeem, waaronder hij leeft, in de onmogelijkheid verkeert van richtige beoordeeling van feiten als thans gemeld zijn, hoeveel te meer past ons dan thans voorzichtigheid; thans, nu wij op den dag, waarin Rotterdam in brand staat, persfoto's krijgen te zien van tempelruïnes in Azië, van teere bloemen in een hof, van fraaie vogels uit een dierenpark, en van opgetaste westlandsche groente? De band tusschen Nederland en Oranje is te kostbaar voor improvisaties, in dagen van vrede, maar vooral in een periode van oorlog.

Behalve het overhaaste oordeel is ook het benevelde een ramp in critieke dagen. Van meer dan één kant is ons gebleken, dat er zijn, die het karakter eener bezetting ongeveer gelijk zien staan met dat eener inlijving. Elders in dit nummer wezen we reeds op een uittaling van ds P. v. Strien, die ons het tegendeel doet zien in één bepaald opzicht. Wij moeten — dit sta voorop — van 's Heeren wege trouw zijn in de ambtelijke verkondiging van Zijn Woord, in de prediking van God als den eenigen God, Schepper van hemel en van aarde, in de handhaving van het onderscheid tusschen God en kreature, van de majesteit van Zijn

Woord, van Zijn souvereiniteit over elk levensgebied, steeds weer naar eigen aard gezien en in dien eigen aard als Zijn maaksel erkend. Maar tot nu toe mogen wij dit ook doen; geen menscheijk verbod heeft in dezen in den huidige Staat der Nederlanden tot nu toe een conflict geschapen tusschen de gehoorzaamheid aan 's Heeren gebod en de inachtneming van menscheijke verordeningen. De gereformeerde kerk heeft nimmer „aan politiek gedaan“, hij heeft alleen maar de beginselen willen verkondigen, die uit Gods Woord waren af te lezen. Hij ga in dit opzicht rustig zijn gang, beseffende zijn verantwoordelijkheid jegens God en de menschen. „Wees zonder aanstoot te geven“, dit Schriftwoord, waarin de onbezonnen daad van den één als nadeelig voor den ander, en als belemmerend voor het innemen eener werkeijk principiële houding wordt afgewezen, staat naast het andere, dat Petrus juist in een zaligspreking van het om Christus' wille lijden invlecht: het woord n.l., dat niemand, móet hij al tijden, alsdan dit lijden moge ondergaan als een doodslager of dief, of kwaaddoener, of als een, die zich met eens anders doen bemoeit, enz. Maar indien iemand lijdt als een christen, die schame zich niet, maar verheerlijke God in dezen deele. Want het is de tijd, dat het oordeel beginne van het huis Gods. Ieder blijve in zijn ambt, en blijve dáárin trouw. Doch dan ook daarin trouw. De voorzichtigheid onderscheide zich van slavernij.

Hoe het met de Gereformeerde Kerken voorts zal gaan, weet niemand. Met groote deernis denken we aan de Gereformeerde Kerken van Rotterdam, van welke de ééne meer dan de andere schade heeft be- loopen, maar die geen van alle het zware lot der prachtige nijvere handelsstad ontgaan. We denken met leed- wezen ook aan de Theologische Hoogeschool, wier penningmeester zijn kantoor te Rotterdam had, en het in de vlammen op zag gaan, waarbij velerlei kostbaar materiaal dezer kerkelijke inrichting is verloren ge- gaan; we mogen dit wel zeggen, waar publicatie werd verzocht. We denken met groote zorg aan onze Zending, aan den zoo rijk ontplooiden arbeid der barmhartig- heid, aan de ettelijke verenigingen, die slechts leven kunnen van de vrijwillige offers uit den kring dergenen, die in het overgrote deel met het bekende „niet vele rijken, niet vele edelen“ althans negatief getypeerd zijn. We denken aan onze christelijke en kerkelijke pers, die wel veel abonné's verliezen zal, als de beurs schraal wordt, of het geld zijn koopkracht verliest, al weten wij dat de band tusschen ons blad en zijn lezers wel zoo hecht is, dat hiertoe voor wat „De Re- formatie“ betreft, niet dan in het uiterste geval zal worden overgegaan.

Het kan ons bang om het hart worden, als we de schade zien, die over heel het land, ook aan kerk en christendom, is toegebracht, en nog toekomen zal, in- dien de brand van Europa nog lang zal aanhouden.

Niettemin, — mijn schildt ende betrouwen zijt Gij, o God, mijn Heer. De huidige beroering zal de kerk ledig noch onvruchtbaar laten. Zij zal zuiverend wer- ken, en schiftend. We zullen, met name indien de hui- dige interimtoestand met zijn betrekkelijk groote machteloosheid in principiële ingedachten opbouw lang aanhoudt, meeloopers verliezen. Maar in de diepte zullen we winnen, meer, dan we in de breedte verlie- zen. Dáárvor hebben we immers beloften?

Dat winnen in de diepte is trouwens de eenige „voor- waarde“ voor het verkrijgen van den gehoopten zegen: het is ook de eenige reden voor het beslaan van een plaats onder de zon.

Dit brengt ons op een ander chapitre. Zullen de Gereformeerde Kerken in de gegeven omstandigheden haar synodaal program van 1939 nog van a tot z willen afwerken? Enkele spoedzaken daar gelaten, zul- len zij met name de bekende meningsverschillen nog langs synodalen weg willen afhandelen? Indien ja, zullen ze het nog in Sneek willen doen, m.a.w. in een zittingenreeks, die een voortzetting is der Sneeker Synode?

Wat mij zelf betreft, indien mijn advies gevraagd zou worden, zou ik zeggen: begraaf zoo spoedig mogelijk heel de materie. Ik voeg er evenwel aanstonds aan toe, dat ik dit advies alleen daarom zou geven, omdat ik van den aanvang af gezegd heb, en het steeds ben blijven gelooven, dat heel de aan-de-orde-stelling dezer kwesties in 1936 een ernstige misgreep is geweest. Zoowel om onderscheiden formeele redenen, als om deze materiele, dat, zie ik wel, er geen doorslaande reden is voor synodale uitspraken in dezen. Of er niet hier en daar uitspraken te vinden zijn, die onjuist te achten zijn? Geen mensch, die er aan twijfelt. Maar ik voor mij twijfel ook geen moment eraan dat dit geval zich over en weer voordoet. Niets nu zou onbillijker zijn, dan een critisch gebaar naar dózen en niet naar génen kant. Elk lichaam, hetzij kerkelijk, hetzij wetenschappelijk, dat in deze dagen zou verklaren: de meening van broeder Zóó en Zóó schijnt ons verwerpeijk, en dat dan daarmee zou vol- staan, zou bij alle weldenkende en tevens deskundige leden van onze kerken of verenigingen voor langen tijd kwaad bloed zetten, en zich zoowel in wetenschap- pelijk als in ethisch opzicht ten zeerste blameeren. Want deskundigen weten, dat tegenover een verschrij- ving van iemand ter eener minstens een evenzeer pres- bare verschrijving van weer iemand ter anderder zijde is te vinden. De ééne officieel onderzoeken en disquali- ficieren en de andere laten rusten, dat ware een slag

in 'ta
zoowel
wachte
Dit
zegen
trokke
stellen
Zoo
zullen
geopen
de on
mogen
beteek
vens d
voor r
W
digen
bereikt
Ze kan
van: d
verke
evenwe
ware e
eerlij
partije
Het
betreft
hebben
en dat
ven zij
ning, d
geval
naar e
Septem
ning, d
zelf te
wordt
geze
kunnen
Niet
vóór te
toestan
den w
van b
dan m
taak n
gens th
in de e
luk der
belange
zen. Al
schap
groot
Ter
wete,
willen
teeken
geschr
hij in z
meer b
dien G
haar te
Ook w
lijke s
„algem
Wie
ren ee
moet v
punt v
verklar

Mijn
In G
volk, v
de Sne
sitter
arbeid
gaarne
aan on
meer v
wij nog
Toen
enkele
leden
kunnen
zen?
Hij t
dert or
indivi

Mr J
in enke
afkoms
C. van
Lennep
Prac
geschr